

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ  
З ПСИХОЛОГІЇ**

**Дніпро – 2023**

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра психології та педагогіки**

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ  
З ПСИХОЛОГІЇ**

**Освітній ступінь:** Магістр  
**Спеціальність:** 053 «Психологія»  
**Освітня програма:** Психологія

**СХВАЛЕНО**

на засіданні Науково-методичної  
ради університету  
(протокол від \_\_.11.2023 р. № \_\_)

**Дніпро - 2023**

Програма атестаційного іспиту для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» / Розробники: завідувач кафедри психології та педагогіки Корнієнко В.В., професор кафедри психології та педагогіки Сергієні О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023 р. – 17 с.

**РЕЦЕНЗЕНТИ:**

**Максим РЕУЦЬКИЙ**, доцент кафедри психології Дніпровського гуманітарного університету, кандидат психологічних наук.

**Віталій БОЧЕЛЮК**, професор кафедри соціальної роботи та психології НУ “Запорізька політехніка”, доктор психологічних наук, професор.

Обговорено на засіданні кафедри психології та педагогіки  
(протокол від 28.08.2023 р. № 1)

## ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	5
2. Методика проведення комплексного атестаційного екзамену.....	6
3. Вимоги щодо рівня сформованості знань, умінь та інших компетентностей здобувачів вищої освіти.....	8
4. Перелік теоретичних питань, які виносяться на комплексний атестаційний екзамен .....	11
5. Критерії оцінювання .....	21
6. Зразки екзаменаційних тестів .....	22
7. Список рекомендованої літератури.....	23

## 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексний атестаційний екзамен (далі – комплексний екзамен) є складовою атестації здобувачів вищої освіти (далі – здобувачів) другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» та проводиться екзаменаційною комісією після завершення теоретичної і практичної частини навчання за освітньо-професійною програмою «Психологія» з метою комплексної перевірки знань здобувачів, досягнення ними запланованих результатів навчання і встановлення фактичної відповідності рівня набутих здобувачами компетентностей її вимогам.

**Метою комплексного атестаційного екзамену** є визначення фактичної відповідності набутих здобувачами знань, умінь та інших компетентностей під час вивчення навчальних дисциплін, які входять до його складу, вимогам освітньо-професійної програми «Психологія».

*Завданнями атестаційного екзамену є:*

– комплексна перевірка науково-теоретичної та практичної підготовки здобувачів з метою встановлення відповідності засвоєних ними рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 «Психологія»;

– прийняття рішення щодо присвоєння здобувачам відповідної освітньої кваліфікації, видачі дипломів (дипломів з відзнакою) державного зразка про здобуття освіти за відповідним освітнім ступенем або відмови у їх видачі (з необхідною аргументацією);

– розроблення пропозицій щодо подальшого поліпшення якості підготовки фахівців.

Комплексний екзамен охоплює зміст обов'язкових освітніх компонент за освітньо-професійною програмою «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти та базується на таких нормативно-правових актах:

– Стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 04.08.2020 р. № 1001 (зі змінами);

– Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності «Психологія» на другому (магістерському) рівні вищої освіти наказом Міністерства освіти і науки України та Національного агентства України з питань державної служби від 18.10.2021 р. № 1105/165-21;

– Положення про організацію освітнього процесу у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, затверджене наказом ДДУВС від 09.04.2019 р. № 293 (зі змінами);

– Порядок проведення атестаційного іспиту із застосуванням дистанційних технологій навчання, затверджений наказом ДДУВС від 26.11.2021 № 1095

Комплексний екзамен є одним із складників завершального етапу реалізації освітньо-професійної програми на другому рівні вищої освіти.

## **2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

Підготовка до комплексного екзамену передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти із програмою екзамену, методикою його проведення, питаннями, винесеними на екзамен і, відповідно, повторення лекційного матеріалу навчальних дисциплін, матеріалу для підготовки до семінарських та практичних занять, опрацювання основної та додаткової літератури з тем курсів, питань, практичних завдань.

Напередодні проведення комплексного екзамену проводиться **консультація**, метою якої є надання здобувачам допомоги у висвітленні найбільш складних питань; до уваги також пропонується аналіз найбільш поширених помилок, що можуть виникати в ході складання комплексного екзамену. Окрім групових консультацій, в міру необхідності, можуть проводитися й індивідуальні консультації.

**Передекзаменаційна консультація** може проводитися засобами аудіо або відеоконференцій за затвердженим розкладом. Під час проведення передекзаменаційної консультації необхідно здійснити попередню перевірку технічних параметрів налаштування зв'язку зі здобувачами, усунути виявлені проблеми.

До початку комплексного екзамену здобувачі мають чітко знати, в якій групі вони складають екзамен. Зазначена інформація доводиться до здобувачів через старост академічних груп та оприлюднюється на сайті університету.

Комплексний екзамен проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, створеної відповідно до Положення про екзаменаційну комісію з проведення атестації здобувачів вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, затвердженого наказом ДДУВС від 22.10.2018 № 894, від 07.06.2019 № 450, від 13.05.2020 № 352, від 07.10.2021 № 934.

Комплексний екзамен проводиться з **використанням дистанційних технологій навчання** за допомогою системи управління дистанційним навчанням «Moodle» із урахуванням вимог Порядку проведення атестаційного іспиту із застосуванням дистанційних технологій навчання, затвердженого наказом ДДУВС від 26.11.2021 № 1095.

Комплексний екзамен передбачає виконання здобувачами **автоматизованого тесту у синхронному режимі** з забезпеченням аутентифікації користувачів, з умовою недоступності використання сторонніх джерел інформації.

**Аутентифікація здобувачів вищої освіти.** Безпосередньо перед початком атестаційного іспиту здобувачі мають через веб-камеру показати студентський квиток з фотографією (за відсутності студентського квитка можна продемонструвати сторінку паспорту з фотографією). Здобувачі повинні мати надійний інтернет-зв'язок, електронний пристрій з мікрофоном та відеокамерою, необхідне програмне забезпечення, що дозволить візуально ідентифікувати особистість здобувача.

**Загальна тривалість складання комплексного екзамену** від моменту його початку здобувачем не перевищує 180 хвилин та є однаковою для всіх здобувачів. Здобувачам надається право розпочати складання екзамену в обраний ними час у визначеному розкладом проміжку.

**Автоматизований тест включає 50 (п'ятдесят) тестових завдань**, які для кожного здобувача рандомно (випадково) обрано з банку тестових завдань з активованою опцією автоматичного перемішування варіантів відповіді.

#### **Структура тестового завдання:**

– перша частина охоплює постановку завдання і представлена у формі питання або незакінченого твердження;

– друга частина тестового завдання закритої форми – відповіді на запитання або варіанти закінчення твердження першої частини, одне з яких правильне.

Завдання є одновибірковими – необхідно вибрати одну вірну відповідь. У завданнях, поряд з однією правильною відповіддю, є декілька неправильних, але правдоподібних (дистрактори). Число дистракторів в тесті – 3.

#### **Тестові завдання подаються послідовно.**

Виконання тестового завдання вважається завершеним після натискання здобувачем кнопки **«Завершити та надіслати»**.

Результатом тестування є сума балів за всі правильно виконані завдання. Визначення результатів тестування здійснюється в автоматично, на підставі критеріїв, які встановлює програма екзамену. Втручання в систему підрахунку результатів тестування неможливе.

Виконання здобувачами вищої освіти завдань під час комплексного екзамену носить індивідуальний характер. Забороняється використання будь-яких засобів та джерел інформації, окрім програми комплексного екзамену.

У разі використання здобувачем заборонених джерел чи підказок під час проведення атестації, екзаменаційна комісія приймає рішення про зупинку оцінювання здобувача із виставленням йому незадовільної оцінки.

**Здобувачі, які допущені до складання атестаційного іспиту, але з об'єктивних причин не можуть взяти в ньому участь** надати до навчально-наукового інституту заочного навчання та підвищення кваліфікації та екзаменаторам підтверджуючі матеріали до початку екзамену. У такому випадку екзаменаційною комісією обрається альтернативний варіант складання екзамену, який би забезпечував ідентифікацію особи здобувача, дотримання академічної доброчесності та можливість перевірки результатів навчання здобувача.

У разі виникнення безпосередньо під час складання іспиту обставин непереборної сили здобувач повинен негайно повідомити екзаменатора або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою телефону, чатмесенджеру Електронної освітньої платформи або іншими каналами зв'язку, з обов'язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість допуску до додаткової сесії підсумкової атестації приймається Екзаменаційною комісією за поданням Апеляційної комісії Університету.

### **3. ВИМОГИ ЩОДО РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА ІНШИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Призначення комплексного екзамену полягає у встановленні відповідності засвоєних здобувачами рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей з дисциплін, які включені до його складу, згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Під час проведення комплексного атестаційного екзамену здобувач повинен у повному обсязі виявити рівень володіння набутими компетентностями згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Психологія», а саме:

**Інтегральна компетентність.** Здатність розв'язувати задачі і проблеми у галузі психології та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

**Загальні компетентності, визначені стандартом вищої освіти:**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.



### **Спеціальні компетентності, визначені стандартом вищої освіти:**

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність працювати з кризовими станами клієнтів та надавати психологічну допомогу постраждалим внаслідок кризових травматичних подій.

СК12. Професійна здатність та психологічна готовність до психологічного супроводу жертв надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів та надання комплексної психологічної допомоги військовим та їхнім сім'ям.

### **Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти:**

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати якість.

*Результати навчання за освітньою програмою:*

ПРН12. Здійснювати діагностику психічного, психологічного здоров'я та структурно-логічну обробку інформації щодо придатності особистості до функціонування в особливих умовах, зокрема надзвичайних, екстремальних та кризових.

ПРН13. Розробляти програми психологічного супроводу, психологічної реабілітації та психокорекції військових та жертв збройних конфліктів.

## 4. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

### ПСИХОЛОГІЯ ТЕРОРИЗМУ ТА ВІЙНИ

1. Тероризм здійснюється як боротьба:
2. Терористичну діяльність можуть вести:
3. Відносно узгоджена і послідовна сукупність соціально-значущих вчинків особистості – це:
4. Психологія тероризму, це:
5. Загальна схема дій учасників комунікативного процесу, загальний план досягнення мети, яку переслідують співрозмовники – це:
6. Поновлення, включення в нормальний процес соціалізації хворих, осіб, що пережили стрес під час аварій, катастроф, стихійних лих – це:
7. Натовп — це:
8. Галузь науки, що досліджує процеси виникнення, функціонування і розвитку психіки як форми активного відображення навколишньої дійсності(дослідження явищ психічного життя людини) – це:
9. Делінквент — це:
10. Ресоціалізація – це:
11. Десоціалізація — це:
12. Комунікативний потенціал особистості —це:
13. Характеристиками тероризму є все перераховане, окрім:
14. Для того щоб сформувалася справжня терористична організація, які необхідні умови:
15. Для більшості релігійних культів характерний образ загального ворога може бути у вигляді:
16. Тероризм здійснюється як боротьба:
17. Жертви терору можуть бути:
18. Сучасний тероризм, це:
19. Терористичний акт виконує функції:
20. Якого виду тероризму не існує:
21. Залежно від виду проявів тероризм можна поділити на:
22. Ідеологічний тероризм здійснюється на підставах принципової незгоди з пануючими в суспільстві нормами і відносинами. До цього напряду відноситься:
23. Якими чинниками обумовлена ідеологія всіх різновидів тероризму
24. Назвіть обставини, які в основному вважають сприятливими для появи терористичних рухів всередині держави
25. Терористи використовують ідеологію лише для:
26. Головною перешкодою у досягненні ефективності при проведенні інформаційно-психологічних контроперацій для України є:
27. Технологія проведення бесіди у психологічному консультуванні з жертвами війни:

28. Сфери невербального контакту у психологічному консультуванні із жертвами війни:
29. Основні аспекти роботи консультанта:
30. Принципом психологічного консультування, є:
31. Визначте типові помилки під час психологічного консультування:
32. Тривалість бесіди консультант визначає:
33. Залучення клієнта до процесу консультування полягає в тому, що:
34. Визначте поняття «психологічне консультування»:
35. Терористи використовують ідеологію лише для:
36. Надання психолого-педагогічної допомоги вихованцям, учням, студентам, які перебувають у кризовій ситуації (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо), з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності - це:
37. Обласні центри практичної психології та соціальної роботи підпорядковуються:
38. Для особистості терориста НЕ характерні такі психологічні особливості, як:
39. Різновид психологічної допомоги, зміст якої полягає в інтерпретації консультантом психологічних проблем клієнта в процесі спілкування з ним. Основною формою такою допомоги є діалог.

## **ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ**

1. Консультування - це...
2. У соціально-педагогічному консультуванні виділяють етапів:
3. Заключним етапом у соціально-педагогічному консультуванні є:
4. За способом взаємодії соціально-педагогічне консультування поділяють:
5. Бесіда, консультація, інформування, консультація по телефону «Довіри», листування:
6. До заборонених прийомів консультування належать:
7. Консультація окремої особистості, сім'ї або групи з проблем їх соціального функціонування це:
8. Форми консультування є:
9. Найчастішими серед помилок телефонного діалогу є:
10. Соціально-педагогічне консультування, яке передбачає двобічний процес розв'язання проблеми з метою аналізу та поліпшення діяльності установки:
11. За способом взаємодії соціально-педагогічне консультування поділяють:
12. Особливості професійного спілкування соціальних педагогів і клієнтів обумовлені:

13. Комуникатор – це:
14. Консультація – це:
15. Конфіденційність – це:
16. Форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю:
17. Роль консультанта при консультуванні сім'ї після розлучення та неповних сімей полягає у наданні порад та рекомендацій на основі:
18. Першим етапом спілкування має бути:
19. Емпатія - це:
20. Емпатійне слухання - це:
21. Переконати клієнта в тому, що ви відчуваєте щирий інтерес до його проблеми, прагнете йому допомогти це:
22. З якою метою у соціально-педагогічному консультуванні використовують психологічні методи?
23. Психологічні методи, що використовуються у процесі соціально-педагогічного консультування:
24. Телефон довіри – це:
25. Причинами „вигорання” телефонного консультанта є :
26. На емоційний стан телефонного консультанта впливає:
27. Які види сприйняття притаманні абонентам:
28. Які функції виконує соціальний педагог у роботі з клієнтом:
29. Соціально-педагогічне консультування, яке передбачає двобічний процес розв'язання проблемами з метою аналізу та поліпшення діяльності установи, має назву:
30. До потенційних клієнтів соціальної роботи відносяться:
31. Функції спілкування поділяють на:
32. Які елементи включає найпростіша модель комунікації?
33. Зміст спілкування, це:
34. У вітчизняній психології загальноприйнятим є розуміння психологічного консультування як:
35. Знайдіть вірне твердження:
36. Знайдіть невірне твердження:
37. Принцип професійної вмотивованості консультанта передбачає, що:
38. Принцип орієнтації на норми й цінності клієнта передбачає, що:
39. «Перенесення» - це:
40. Позиція «радника» передбачає:
41. За тривалістю роботи виділяють такі форми психологічного консультування:
42. Який вид психологічної допомоги включає 10–15 зустрічей?
43. Знайдіть вірне твердження:
44. Знайдіть вірне твердження:
45. Сповіддю в психологічному консультуванні називається:
46. «Віддзеркалення» - це:

47. Прийом емоційної підтримки клієнта - це:
48. «Синдром психоемоційного вигорання» - це:
49. До симптомів професійного вигорання не відноситься:
50. Maslach виділяє у процесі професійного вигорання такі стадії:
51. До типових помилок, що часто з'являються в процесі консультування, не відноситься:
52. Знайдіть вірне твердження:
53. Знайдіть вірне твердження:
54. Рекомендують застосовувати психологічні тести в психологічному консультуванні, коли:
55. Потреба в оцінюванні загальних інтелектуальних здібностей клієнта виникає тоді, коли:
56. Знайдіть невірне твердження:
57. Здатність до емпатії, співчуття передбачає:
58. Професійна підготовка психолога-консультанта не передбачає обов'язкове володіння:
59. Толерантність до невизначеності передбачає:
60. Емпатія передбачає:
61. Прийняття особистої відповідальності передбачає:
62. Супервізія - це:
63. Інтервізія - це:
64. Балінтівська група - це:
65. До супервізії не мають відношення такі твердження:
66. Знайдіть невірне твердження:
67. Основне завдання психологічного консультування - це:
68. Психологічне консультування відрізняється від індивідуальної і групової психотерапії тим, що:
69. Знання консультанта, хто він такий, ким може стати, чого хоче від життя, що для нього важливо власне кажучи, це:
70. Психологічне консультування – це:

## **ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ**

1. Предмет та основні завдання сучасної екстремальної психології.
2. Класифікація методів дослідження: особливості їх використання в межах екстремальної психології.
3. Система основних понять екстремальної психології: семантичний та феноменологічний аналіз.
4. Поняття екстремальної ситуації.
5. Екстремальна ситуація та екстремальні умови діяльності.
6. Порівняльна характеристика екстремальної, надзвичайної та кризової ситуації.

7. Фактори, що призводять до сприйняття ситуації як екстремальної
8. Поняття екстремального стану.
9. Особливості параметрів екстремальних психічних станів.
10. Підходи до виділенню екстремальних психічних станів.
11. Страх, ефект, паніка як первинні стани при впливі екстремальної ситуації: поняття, форми, види, механізми їх розвитку та наслідки.
12. Стрес, фрустрація і конфлікт як складові екстремального стану.
13. Динаміка розвитку екстремальних станів.
14. Особливості психічної діяльності людини в екстремальній ситуації.
15. Специфічні прояви екстремальної поведінки: «адаптивна активність» та «активна неадаптивність» людини
16. Екстрена психологічна допомога: поняття, завдання та особливості застосування.
17. Етичні принципи надання екстреної психологічної допомоги в екстремальній ситуації.
18. Самопоміч при гострих реакціях на стрес.
19. Обмеження при наданні психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях.
20. Предмет, мета та завдання психології екстремальних ситуацій як науки.
21. Проблема екстремальності в сучасній психологічній науці.
22. Психологічний зміст поняття «екстремальна ситуація».
23. Поняття екстремальних факторів (стресорів).
24. Класифікація екстремальних ситуацій за різними критеріями.
25. Періоди розвитку надзвичайної ситуації.
26. Класифікація станів людини в екстремальних ситуаціях.
27. Первинні психологічні реакції при екстремальних ситуаціях (страх, афект, ступор, паніка).
28. Стрес як типовий психологічний стан в екстремальних ситуаціях.
29. Роль суб'єктивних факторів у розвитку травматичного стресу.
30. Індивідуальна варіабельність реакцій суб'єкта на стрес.
31. Стратегії та тактики поведінки людини у надзвичайних ситуаціях.
32. Поняття «подолання стресу».
33. Психологічна витривалість.
34. Психологічна еластичність.
35. Особистісний адаптаційний потенціал.
36. Поняття «екстремальних» професій.
37. Психологічні характеристики екстремальних умов професійної діяльності.
38. Проблема професійної надійності працівника та готовності до діяльності в особливих умовах.
39. Професійно важливі якості представника ризиконебезпечних професій.
40. Професійний стрес та професійна деформація фахівця ризиконебезпечних професій
41. Основні напрямки роботи психолога в осередку надзвичайної ситуації.
42. Основні принципи надання екстреної психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях.
43. Специфіка роботи психолога в екстремальних умовах.

44. Психопрофілактика здорової частини населення, яке опинилося в осередку надзвичайної ситуації.

### III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

1. Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка – К.: ТОВ "Август Трейд", 2007. – 502 с.
2. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ника-центр, 2006. – 580 с.
3. Кризова психологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, 2010. – 401 с. 5. Лебедев В.И. Личность в экстремальных условиях. – М.: Политиздат, 1989. – 303 с.
4. Луппо С.Є. Психологія екстремальних та кризових ситуацій /Навч. Посібник. – Київ: НАУ, 2011
5. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. – 2014. –584 с.
6. Основи психологічного забезпечення діяльності МНС: Підручник / За заг.ред. В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 244 с. 10.Осухова Н.В. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях. Гриф УМО МО РФ. – М.: Академия, 2005. – 288 с.
- 7.Охременко О.Р. Діяльність у складних, напружених та екстремальних ситуаціях. – К.: Національна академія оборони України, 2004. – 210 с.
- 8.Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. : ТОВ — Видавництво — Логос. – 207 с

#### Додаткова:

1. Життєві кризи особистості: навчальний посібник / О. О. Байер. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
  2. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації / Р. А. Мороз. Миколаїв : Іліон, 2016. 224 с.
  3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. / Загальна ред.: Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с.
  4. Перша психологічна допомога : посібник для працівників на місцях. Київ: Унів. Вид-во Пульсари, 2017. 64 с.
  5. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ "Видавництво "Логос". 207 с.
  6. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : [навчальний посібник] / наук. ред. та керівник проблем. групи Л. М. Вольнова. К.: В-во НПУ імені М. П. Драгоманова , 2012. 275 с.
  7. Варбан Є. О. Життєва криза: поняття, концепції та прояви / Є. О. Варбан // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. –Вип. 10. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 120–133.
- Анєнкова І.П. , Байдан М.А., Русова В.М. Психологічне консультування.  
Навч. посіб./ І.П. Анєнкова, А.М. Байдан, В.М. Русова. Київ: Каравела, 2018.
8. Главацька О.Л. Основи психологічного консультування особистості: Навч. посіб. / О.Л. Главацька. Київ: Каравела, 2018.
  9. Пашенко М.Ю., Красноштан І.В. Педагогіка: Підручник./ М.Ю. Пашенко, І.В. Красноштан. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.



10. Шадських Ю.Г. Психологія і педагогіка: Навч. посібник / Ю.Г. Шадських. Київ: Каравела, 2018.
11. Коваль А.П. Ділове спілкування: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2020. 280 с.
12. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. Київ: Либідь, 2019. 536 с.

## **ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ**

1. <http://osvita.ua/school/psychology/> – osvita. ua.
2. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
3. <http://management.com.ua>.
4. <http://www.google.com> – пошукова система Google.
5. <http://pidruchniki.com/> – навчальні матеріали онлайн.
6. Електронні матеріали з дисципліни «Теорія та практика психологічного консультування»: <https://drive.google.com/drive/folders/1JoAGnswr7Ae5bF8iVzPwG2BfluC01cCE?usp=sharing>
7. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування: навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андреева: <https://www.academia.edu/42197502>

Програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, 28.08.2023, протокол № 1